

DE VERANDERING

De trouwe lezer zal het meteen al bij het lezen van deze "editorial" niet zijn ontgaan dat de "uitvoering" ervan duidelijk afwijkt van wat hij of zij tot nu toe gewend was. Wie deze aflevering van het Natuurhistorisch Maandblad echter wat zorgvuldiger bekijkt, ziet dat de verandering niet beperkt is gebleven tot dit redactioneel voorwoord. Nu u er bij stil staat, valt u natuurlijk op dat de steunkleur van de omslag gewijzigd is. Maar de trouwe lezer is daar aan gewend: iedere jaargang heeft zijn eigen (rug)kleur. Dat leidt tot wat moois in de boekenkast. Maar er is meer.

De meest ingrijpende verandering is voor de lezer slechts in beperkte mate zichtbaar. Deze verandering betreft vooral het verlaten van de drukkerij die sedert "mensenheugenis" het Maandblad altijd uitstekend verzorgd heeft. Die verandering heeft dan ook niet te maken met de kwaliteiten van drukkerij Stereo & Grafia, maar vooral met de wijze waarop het Maandblad tot stand komt. In het tot nu toe gevolgde procédé kostte dat de redactie-leden erg veel tijd; tijd die zij beter aan andere (redactie)werkzaamheden konden besteden. Het redactiewerk is tenslotte uitsluitend "liefdewerk en oud papier". Redactie en drukkerij werden uiteindelijk "ingehaald" door de techniek, die het mogelijk maakt efficiënter met de beschikbare tijd en middelen om te gaan. Door over te schakelen op een andere werkwijze, kan de redactie voortaan meer tijd besteden aan de inhoud van het Maandblad of van toekomstige Maandbladen (o.a. door actieve benadering van auteurs). Daarnaast kan door deze nieuwe werkwijze de kwaliteit van de foto-afbeeldingen (vaak afkomstig van dia's) aanzienlijk verbeterd worden. Hoewel jarenlang plezierig met Stereo & Grafia is samengewerkt, is deze band nu verbroken; maar dat lag niet aan de kwaliteiten van deze drukkerij!

Door de overschakeling op een grafische opmaak via geavanceerde computerprogrammatuur - vanaf heden verzorgd door Bureau Van de Manaker te Maastricht - wordt de volledige inhoud van ons Maandblad (incl. omslag) nu gedigitaliseerd opgeslagen, waardoor het een en ander met ingang van deze jaargang veel gemakkelijker en daardoor sneller te ver- en bewerken is. Deze overschakeling heeft de redactie meteen aangegrepen om de typografie van ons Maandblad-nieuwe-stijl na vijf jaargangen aan een nauwgezette evaluatie te onderwerpen.

Grafisch ontwerper Stefan Graatsma, verantwoordelijk voor het grafisch imago van ons Genootschap - van zijn hand is ook het even fraaie als originele ontwerp voor de onlangs verschenen "Kroniek" van het Genootschap alsmede de aandacht-trekkende omslag van de zojuist ten doop gehouden Herpetofauna-atlas -, heeft daartoe zijn inmiddels al weer vijf jaar oude typografie van het volledige Maandblad aangepast aan de praktijk-ervaringen die vijf jaargangen Maandblad-nieuwe-stijl hebben opgeleverd.

Dat Stefan hierin wederom uitstekend is geslaagd, kunt u het beste zelf "proefondervindelijk" vaststellen door dit vernieuwde januari-nummer van A tot Z door te lezen. Dit laatste zal, ondanks de extra dikke aflevering (28

pagina's), met de lange winteravonden en feestdagen weer voor de deur, voor de meesten onder u geen enkel probleem zijn. Dit nummer wordt dan ook vrijwel volledig gevuld door een zeer lezenswaardige inventarisatie, compleet met een vijftal losse kaartbijlagen, van de cultuurhistorische waarden in het landschap van Mergelland-Oost, een van de meest waardevolle (historische) cultuurlandschappen van ons land.

Bij de face-lift van de typografie is het uitgangspunt - de bij de start van de 77e jaargang (1988) geïntroduceerde basis-layout (de zet- en bladspiegel) - hetzelfde gebleven, doch volledig geoptimaliseerd. Daarbij is vooral gekeken naar de leesbaarheid en functionaliteit van het binnenwerk, maar ook het beeldmerk (logo) is bij de herziening meegenomen. Zo werd de voor het woord "HISTORISCH" gebruikte klassieke Times-letter vervangen door het classicistische Bodoni-lettertype, een historische druklettervorm ontworpen door de Italiaan Giambattista Bodoni.

De belangrijkste typografische verandering betreft echter de overstap op een andere letter voor het complete zetwerk, in de eerste plaats om de leesbaarheid van ons Maandblad nog verder te optimaliseren. Op voorstel van Stefan is gekozen voor de moderne en toch al weer klassieke schreefloze Gill Sans-serif ("sans-serif" staat voor "schreefloos") uit 1928, genoemd naar de ontwerper, de Engelsman Eric Gill (1882-1940). Deze als beeldhouwer/houtgraveur begonnen kunstenaar is vooral beroemd geworden als letterontwerper/typograaf. De in de wereld van de typografie beroemde Gill-letter behoort, samen met de tot nu toe in het Maandblad-nieuwe-stijl gebruikte Futura, tot de zgn. technische druklettervormen. De "klassieke" schreefloze Gill doet wat minder strak en geometrisch aan dan de uit dezelfde tijd stammende Futura-letter.

De overstap naar een grotendeels computer-gestuurde grafische opmaak heeft nog een ander voordeel. De kopij voor dit Maandblad dient vanaf nu bij voorkeur op floppy-disk te worden ingeleverd. Dit bespaart de redactie niet alleen veel tijdrovend type- en correctie-werk, maar is bovenal een garantie dat de door de auteurs aangeleverde tekst foutloos wordt overgenomen. De "wenken voor kopij-inzending" zoals hiernaast afgedrukt, zijn daartoe op een aantal punten gewijzigd. Om een snelle, foutloze afwerking van de aangeboden kopij te garanderen, zal iedere auteur zich dan ook zoveel mogelijk aan deze vernieuwde aanwijzingen moeten houden. En "last but not least" is de voor u liggende verandering het tastbare bewijs dat de redactie haar uitspraak die zij vijf jaar geleden bij de introductie van ons Maandblad-nieuwe-stijl boven deze "editorial" plaatste - "alleen de verandering houdt stand" - ook daadwerkelijk gestalte wenst te geven. Tenslotte maken de hoofdredactie en redactie van deze gelegenheid tevens graag gebruik om u allen alvast een gelukkig en voorspoedig 1993 toe te wensen.

Douwe Th. de Graaf & Bart G. Graatsma